

บทความวิชาการ
การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอน
ทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี
โดยใช้รูปแบบ CIPPI

นางมัสนะห์ สารี
รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับ ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี โดยใช้รูปแบบ CIPPI

มีสนะห์ สารี

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี เป็นโครงการที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้ประเมินจึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPPI มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1 เพื่อประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ตามรูปแบบการประเมิน CIPPI 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาวะแวดล้อม 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านผลผลิต และ 5) ด้านผลกระทบ และวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาความสามารถทักษะด้านการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี การประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินแบบผสม โดยเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง ร้อยละ 50 ของประชากร ประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ประเภท คือ 1) แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .95 และ 2) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการประเมินพบว่า 1) ผลการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสภาวะแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อย คือ ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ ตามลำดับ 2) แนวทางการส่งเสริมพัฒนาความสามารถทักษะด้านการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี กล่าวโดยสรุป คือ กำหนดเป็นนโยบายระดับการบริหาร โดยทำข้อตกลงการพัฒนาผู้เรียนระหว่าง ครูและผู้บริหาร พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน สนับสนุนการสอนของครูในทุกรูปแบบ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียน และทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับบ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาครูให้มีความพร้อมในการสอน ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบที่หลากหลายอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและบ้านของนักเรียนที่ส่งเสริมให้โอกาสแก่นักเรียนรักในการฝึกฝนและพัฒนาทักษะด้านการอ่านและเขียนได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ออกแบบ วิธีการเรียนภาษาไทยด้วยตนเอง

คำสำคัญ: การประเมิน; โครงการ

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารของมนุษย์ ช่วยยึดให้มีความผูกพันต่อกัน มีความเป็นแบบแผนของตนในแต่ละชาติแต่ละกลุ่มชน ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์และมีภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ตามกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพื้นที่ที่อาศัยอยู่ที่แตกต่างกันไป วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่มักใช้ภาษาแม่ที่ไม่ใช่ภาษาไทยสำหรับการสื่อสารในชีวิตประจำวัน แต่ในการประสานงานที่เป็นทางการนั้นจะต้องใช้ภาษาไทยกลางในการพูดสื่อสาร และการศึกษาข้อมูลความรู้และวิทยาการต่าง ๆ จึงทำให้ภาษาไทยได้เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อการเรียนและการดำรงชีวิต ดังนั้นการจัดการศึกษาของประเทศไทย ให้ความสำคัญพื้นฐานต่อการอ่านและการเขียนเป็นอย่างมาก สังเกตได้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรแม่บท ในการจัดการศึกษาของคนในชาติ ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่คนไทยทุกคนจะต้องเรียนรู้ นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านความสามารถในการอ่าน การเขียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ผู้เรียนต้องอ่านออกเขียนได้ และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ผู้เรียนต้องอ่านคล่องเขียนคล่อง ในปีงบประมาณ 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ ตามช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559 : 3)

สำหรับการจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ชีวิตประจำวันใช้ภาษามลายูเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร มีความเคร่งครัดในขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของตนเอง จนอาจเรียกได้ว่าเป็นลักษณะของสังคมเชิงเดี่ยว จนส่งผลกระทบต่อเยาวชนและประชาชน ทำให้ขาดทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร และในการดำเนินชีวิตภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม แนวทางหนึ่งที่จะเป็นการเสริมสร้างทักษะดังกล่าว และเพื่อให้เกิดการยอมรับในความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ภาษาไทยในโรงเรียนเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังเยาวชนที่อยู่ในโรงเรียน โดยการพัฒนาครูผู้สอนวิชาภาษาไทยให้เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญด้านเทคนิคการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาทั้งระบบตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จึงกำหนดจัดโครงการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยิ่งย่น โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถด้านการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีความเข้มแข็ง แพร่หลาย และสอดคล้องกับนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐบาล

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเฉพาะในการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มิติการพัฒนาคุณภาพภาษาไทย ถือเป็นเรื่องที่เน้นเป็นพิเศษ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้วิชาอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

ยังเป็นการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ในการอยู่ร่วมกันในฐานะพลเมืองไทยที่มีความเป็นหนึ่งเดียว โดยจัดตั้งศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น เพื่อทำหน้าที่บูรณาการ ส่งเสริม พัฒนา ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาไทยของทุกสังกัดการศึกษา ซึ่งเป็น หนึ่งนโยบายและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ที่ดำริให้เน้น การยกระดับคุณภาพชีวิตและเร่งสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดย จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและส่งเสริมความสามารถด้านการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันของ ประชาชนทุกช่วงวัย เพื่อให้สามารถเรียนรู้และติดตามข่าวสารของทางราชการผ่านสื่อต่าง ๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นต้องกำกับดูแลการพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนตามแนวคิด Active learning และมีการประเมินผล ความสามารถด้านภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง (ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดน ภาคใต้, 2562 : บทสรุปผู้บริหาร)

กระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2564 : 5-9) ดำเนินการขับเคลื่อนพัฒนาภาษาไทยเพื่อความมั่นคง ด้วยการบูรณาการความร่วมมือกับ หน่วยงานทางการศึกษา และหน่วยอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตัวชี้วัด และสอดคล้อง เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนงาน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการกำหนดการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้ 1) มีฐานข้อมูลความสามารถด้านภาษาไทยของเยาวชน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสามารถใช้ข้อมูลลดความผิดพลาด ส่งผลให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรม จริยธรรม รู้จักคิด วิเคราะห์ รักในการเรียนรู้และเห็นความสำคัญของ การศึกษา

การจัดการศึกษาผ่านระบบโรงเรียนเป็นกระบวนการย่อยเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษา สำหรับมนุษย์ เมื่อโรงเรียนมีหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ ผู้ที่รับการศึกษาจึงควร ได้รับการหล่อหลอมกลม่อมเกล่าให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือผู้ที่มีลักษณะนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความกระตือรือร้น สนใจ สืบเสาะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ เอกลักษณ์สำคัญของผู้ที่มีลักษณะบุคคล แห่งการเรียนรู้ ได้แก่ ความมุ่งมั่น ตั้งใจจริงที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และนำความรู้ ประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม การที่ผู้เรียนจะมีคุณสมบัติของบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝนให้มีทักษะพื้นฐานที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการคือ การอ่าน การคิด วิเคราะห์ และการเขียน ทั้งนี้เพราะนัยแห่งการอ่าน จะช่วยให้ผู้เรียนรับข้อมูลข่าวสารได้เป็นจำนวนมากในเวลาสั้นๆ การคิดวิเคราะห์ ช่วยให้ผู้เรียนมองการณ์ไกล มีเหตุผล สามารถควบคุม ความประพฤติ และตัดสินใจได้ตามเจตนารมณ์ และการเขียนเป็นตัวชี้วัดความสามารถใน การถ่ายทอดความรู้ ความคิดออกมาเป็นข้อมูลข่าวสาร ก่อให้เกิดหลักฐานที่มีประโยชน์ (วินัย คำสุวรรณ. 2548 : คำนำ) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ กล่าวถึง การจัดการศึกษากับกระบวนการอ่าน กระบวนการเรียนรู้และการอ่านไว้ในมาตรา 24 (3) และ(5) ทั้งนี้ในมาตรา 4 กล่าวไว้ว่าการศึกษา หมายรวมถึง กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงาม ของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์

จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต และในมาตรา 24 (3) และ(5) ได้ระบุไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ ทั้งนี้ให้ความสำคัญพื้นฐานกับความสามารถการอ่านและการเขียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 1-2)

การอ่านถือว่าเป็นทักษะสำคัญในการรับสาร ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ทรงคุณค่าในการแสวงหาความรู้ ศิลปะ วิทยาการต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้บุคคลเกิดความคิดและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและสังคม ดังนั้นความสามารถในการอ่านจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงตนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมปัจจุบัน (ลาวัญญ์ สังข์พันธ์-ธานนท์ และคณะ, 2550 : บทนำ) การอ่านเป็นการพัฒนาตนเองให้เป็นคนฉลาดรอบรู้ ทันโลก ทันเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผู้มีนิสัยรักการอ่านและมีทักษะการอ่านที่ดีย่อมแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างแนบเนียน การอ่านมีความจำเป็นมากสำหรับนักเรียนเพราะเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ นั่นคือใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า หากมีทักษะการอ่านอย่างดีแล้ว การเรียนวิชาใด ๆ ก็จะมีประสิทธิภาพดีด้วย (วรรณิ โสมประยูร, 2553 : 128 – 129) ในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปคนเราต้องอาศัยการอ่านติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียน ทั้งในด้านภารกิจส่วนตัว และการประกอบอาชีพการงานต่าง ๆ ในสังคม การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐาน และสามารถใช้ทักษะการอ่านดีส่งผลต่อการเป็นผู้มีความรู้กว้างขวางและพัฒนาทักษะที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามนักเรียนจะเป็นผู้อ่านที่ดีได้นั้นจะต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมให้

การเขียนเป็นทักษะสำคัญควบคู่กัน การเขียนเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สำคัญช่วยในการถ่ายทอดความรู้ ความคิดและประสบการณ์จากผู้ที่ปัญหาสู่ผู้สนใจใคร่ศึกษา อีกทั้งเป็นสิ่งที่สะท้อนตัวผู้เขียน ทำให้ทราบได้ว่าผู้เขียนมีความรู้ ความคิด ความเชื่อ รวมถึงมีรสนิยมความชื่นชอบอย่างไร เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม สรรพวิชาความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกสั่งสมมาจากบรรพบุรุษ แต่ปัจจุบันได้พบว่าปัญหาด้านการเขียน ไม่ว่าจะเป็นการสะกดคำ การเว้นวรรคตอน หรือการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนสรุปความไม่เป็น อ่านหรือฟังจับใจความไม่ได้ ล้วนมาจากการขาดทักษะในเรื่องการเขียนทั้งสิ้น จึงทำให้การสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมการเขียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ (อัจฉรา ชิวพันธ์, 2548 : 6) ต้องมีการกำหนดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน โดยจะต้องคำนึงถึงหลักสูตรในระดับชั้นต่าง ๆ จัดการเรียนการสอนลำดับความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนใช้สื่อที่จูงใจเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่และรักในการเขียนให้ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระ การจัดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ก็จะเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี

แม้ทุกฝ่ายจะตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน และการเขียน ต่อการพัฒนาการเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับต้น ในช่วงเวลาที่ผ่านมายังพบว่าการพัฒนา

ทักษะการอ่านและการเขียนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เห็นได้จากผลการทดสอบระดับชาติ O-NET สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทย ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), ออนไลน์, 2564) ปัญหาหนึ่งที่หลายต่อหลายคนมีความห่วงใยยิ่งอยู่ในขณะนี้ คือ ปัญหาเด็กไทยที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ซึ่งเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องประสานความร่วมมือช่วยกันแก้ไขอย่างจริงจังและจริงใจ เพราะการอ่านออก เขียนได้ภาษาไทย ถือเป็นหัวใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความสำคัญยิ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในชั้นเรียน ต่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่น ๆ ตลอดจนนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น เด็กทุกเพศทุกวัยจะต้องได้รับการฝึกฝนและปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมและสอนให้เด็กได้ฝึกอ่านและเขียน

สำนักงานการเอกชนจังหวัดปัตตานี เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่จัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2553 ตามผลการประชุมคณะกรรมการเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) ครั้งที่ 3/2551 เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2551 มีมติให้มีการจัดตั้งสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดและสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอ และกระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 24 มีนาคม 2552 เรื่อง จัดตั้งสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดและการจัดตั้งสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้จัดตั้งสำนักงานการศึกษาเอกชนขึ้นในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา และให้จัดตั้งสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอ 37 อำเภอ ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสทุกอำเภอ และจังหวัดสงขลา เฉพาะอำเภอจะนะ นาทวี เทพา และสะบ้าย้อย ตามมติคณะรัฐมนตรี โดยสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดเป็นหน่วยงานภายในสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอเป็นหน่วยงานภายในสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัด มีภารกิจอำนาจหน้าที่ ประสานการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการการศึกษาเอกชนในจังหวัด ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายการเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ เร่งรัด นิเทศและติดตามการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการศึกษาของโรงเรียนเอกชนทุกประเภท สถาบันศึกษา ปอเนาะ และศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนในสังกัดให้มีคุณภาพและก่อให้เกิดความสันติสุข

ข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนเอกชนในระบบที่ให้บริการการศึกษาในระดับประถมศึกษาสังกัด สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี มีจำนวนทั้งสิ้น 81 โรงเรียน ครูจำนวน 1,022 คน และนักเรียนจำนวน 32,067 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2564)

ในงบประมาณ พ.ศ. 2564 สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนให้ดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอน ทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ให้สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยสู่การพัฒนาความสามารถทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยให้แก่ นักเรียนในระดับประถมศึกษา ชั้นปีที่ 1-3 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมการใช้ภาษาไทย

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยิ่งย่น อันจะก่อให้เกิดความรักและหวงแหนในความเป็นชาติไทย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาเพื่อความมั่นคงของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานีขึ้น

การประเมินโครงการเป็นการประมาณค่าการดำเนินงานหรือกิจกรรมใด ๆ อย่างมีระบบเพื่อปรับปรุง การดำเนินงานทั้งในปัจจุบัน อนาคต และใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจดำเนินงานหรือยกเลิกงานหรือกิจกรรมนั้น ๆ และเป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งความจริงในเชิงคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และการเข้าถึงความจริงในเชิงคุณค่าของสิ่งเหล่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับศิริชัย กาญจนวาสี (2552: 22) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึงกระบวนการศึกษาสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย การประเมินเป็นการตรวจสอบการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อีกทั้งการประเมินเป็นการช่วยเสนอสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ การประเมินเป็นการตอบสนองสารสนเทศแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายด้วยการบรรยายอย่างลุ่มลึก และการประเมินเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มีประเมิน เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานของโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด มีรูปแบบการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานและเป็นระบบมากขึ้น จึงได้นำรูปแบบการประเมินโครงการของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) (รัตนะ บัวสนธ์. 2556: 23) ถือเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการ รูปแบบ CIPPI ซึ่งเป็นส่วนปรับขยายของรูปแบบการประเมิน CIPP ที่ปรับขยายการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ออกเป็นการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation)

ดังนั้นการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี โดยใช้รูปแบบ CIPPI ซึ่งผู้ประเมินมีภาระหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี เพื่อให้ทราบว่า โครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร มีงบประมาณเพียงพอกับการดำเนินการหรือไม่ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จำเป็นต้องมีการประเมิน เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนสอนในสถานศึกษาเอกชน และผู้เกี่ยวข้องไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพด้านทักษะการอ่าน และเขียนภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี โดยใช้รูปแบบ CIPPI
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริม พัฒนาความสามารถทักษะด้านการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

ประโยชน์ของการประเมิน

ผลจากการประเมินในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าผลการดำเนินการตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องต่อไปนี้

1. เป็นข้อมูลสารสนเทศแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ ใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุง แก้ไขการดำเนินโครงการ
2. เป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอำเภอและระดับสถานศึกษา
3. ได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค ทั้งในส่วนสภาวะแวดล้อม ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตที่ได้รับจากโครงการ ซึ่งจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่ผู้บริหารทุกระดับที่เกี่ยวข้อง จะนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาไทยของผู้เรียนในสังกัดต่อไป
4. โรงเรียนเอกชนสามารถนำข้อมูลสารสนเทศไปพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป
5. ผู้ปกครองได้รับทราบ นำเป็นข้อมูล กำหนดแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยร่วมกับโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินโครงการ หมายถึง เป็นกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อยของโครงการจะได้นำไปพัฒนาการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ดีหรือไม่อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจยุติโครงการหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินโครงการต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

โครงการ หมายถึง โครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ปีงบประมาณ 2564

รูปแบบการประเมิน หมายถึง กระบวนการประเมินเชิงระบบที่เน้นการเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ให้ผู้บริหารใช้ผลในการประเมินโครงการ โดยใช้รูปแบบ CIPPI ประกอบไปด้วย

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context: C) หมายถึง เป็นการประเมินโครงการที่กำลังพัฒนา โดยใช้โครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นการประเมินวัตถุประสงค์ของโครงการ สภาพปัญหา ความต้องการ หลักการ นโยบาย ที่เกี่ยวข้องของการดำเนินโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input: I) หมายถึง เป็นการประเมินทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ได้แก่ คน งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ วิธีการและเทคโนโลยีต่าง ๆ

3. การประเมินกระบวนการ (Process: P) หมายถึง เป็นการประเมินขั้นตอนการดำเนินงานของคณะทำงานหรือประเมินความก้าวหน้าของงาน มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ การวางแผนในการจัดกิจกรรมเหมาะสมหรือไม่ เพื่อนำผลการประเมินโครงการมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการโครงการต่อไป

4. การประเมินผลผลิต (Product: P) หมายถึง เป็นการประเมินผลหลังโครงการได้เสร็จสิ้นแล้วโดยมุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ สามารถนำความรู้ที่ได้รับและสื่อ/นวัตกรรมไปปรับประยุกต์ สร้างและใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป อันเกิดจากปัจจัยและกระบวนการดำเนินงาน/โครงการประสบผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่

5. การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: I) หมายถึง เป็นการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมหลังเสร็จสิ้นโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี โดยประเมินจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำแนวคิดวิธีการไปพัฒนา ขยายผลต่อยอดอย่างสร้างสรรค์ ในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการอ่านและเขียนของนักเรียนตลอดจนผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน และเขียนภาษาไทยให้สูงขึ้น

วิธีดำเนินการประเมิน

1. ขอบเขตการประเมิน

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินครั้งนี้ ใช้การเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดำเนินโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ดังนี้

กลุ่มประชากร

1 คณะกรรมการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี จำนวน 30 คน

2 ผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 81 คน

3 ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2564 และผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ปีงบประมาณ 2564 จำนวน 162 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณในการประเมินครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะผู้ที่เข้าร่วมและเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย

1.1 คณะกรรมการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี จำนวน 15 คน ร้อยละ 50 ของประชากร

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 41 คน ร้อยละ 50 ของประชากร

1.3 ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2564 และผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ปีงบประมาณ 2564 จำนวน 81 คน ร้อยละ 50 ของประชากร

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพในการประเมิน โดยใช้วิธีเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโครงการตลอดทุกกิจกรรม ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน กลุ่มผู้ดำเนินโครงการ จำนวน 3 คน และกลุ่มครูผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 5 คน รวม 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถาม เพื่อใช้ประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ใช้สอบถามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน ครูภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาจากโครงการฯ ซึ่งผู้ประเมินสร้างขึ้นเป็นแบบประเมินตามรูปแบบ CIPPI Model

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการดำเนินโครงการ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ผู้ประเมินดำเนินการเก็บข้อมูลการประเมินด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้ประเมินจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100)

- 4.51-5.00 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 1.51-2.51 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

4.2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ จึงใช้การสัมภาษณ์และตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า (Triangulation) จากบุคคล 3 ฝ่าย คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มผู้ดำเนินโครงการ และกลุ่มครูผู้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะด้านการอ่านและเขียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี โดยใช้รูปแบบ CIPPI สรุปผลการประเมินได้ดังนี้

ตอนที่1ผลการประเมินโครงการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี โดยใช้รูปแบบ CIPPI ดังนี้

1. ผลการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือด้านสภาวะแวดล้อม ระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ ตามลำดับ

1.1 ผลการดำเนินงานด้านสภาวะแวดล้อม ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนและสอดคล้องกับหลักการและเหตุผล อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ หลักการและเหตุผลของโครงการสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียน วัตถุประสงค์ระบุสภาพความสำเร็จที่พึงประสงค์ชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

1.2 ผลการดำเนินงานโครงการด้านปัจจัยเบื้องต้น ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ บุคลากรมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินโครงการตามบทบาท หน้าที่ ภารกิจ และขั้นตอนการดำเนินงาน / โครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.3 ผลการดำเนินงานโครงการด้านกระบวนการ ตามความคิดเห็นคณะกรรมการดำเนินโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ กิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการสอนภาษาไทยการสื่อสารในยุค 4.0 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การดำเนินงานโครงการตามแผนที่กำหนด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อยู่ในระดับมากที่สุด และครูอาสาในการนำเสนอการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

1.4 ผลการดำเนินงานโครงการด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นคณะกรรมการดำเนินโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุดเท่ากัน 2 ข้อ คือ ครู และผู้ดำเนินโครงการสามารถถอดรหัสหลักภาษาเป็นกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนได้ และกลุ่มครูสามารถทำงานกลุ่มในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูสามารถสร้างสื่อ/นวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยที่ทำด้วยมืออย่างหลากหลาย อยู่ในระดับมาก และครู และนักวิชาการศึกษานำสื่อ/นวัตกรรมต้นแบบไปใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.5 ผลการดำเนินงานโครงการด้านผลกระทบ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุด คือ นักเรียนมีทักษะสร้างสร้างสื่อการเรียนแบบง่ายและใช้เวลาสั้น ๆ เพื่อเกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนได้ดีขึ้นที่ยั่งยืน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนภาษาไทยสูงขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูผู้เข้าร่วมโครงการขยายผลทักษะการสอนอ่านและเขียนในรายวิชาภาษาอื่นที่จัดอยู่ในโรงเรียนด้วยการเทียบเคียง ครูในโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้เท่าทันยุค 4.0 เท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริม พัฒนาความสามารถทักษะด้านการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี สรุปแนวทางได้ดังนี้

แนวทางที่ ๑ กำหนดเป็นนโยบายระดับการบริหาร โดยทำข้อตกลงการพัฒนาผู้เรียนระหว่าง ผู้บริหารและครู พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน สนับสนุนการสอนของครูในทุกรูปแบบ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียน และทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับบ้าน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวทางที่ ๒ พัฒนาครูให้มีความพร้อมในการสอน ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบที่หลากหลายอย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้ต้องพัฒนาความรู้ ด้านหลักภาษาอย่างจริงจัง พัฒนาเทคนิคการสอน พัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการสอนที่ทันสมัย พัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนการอ่านและเขียนภาษาไทย

แนวทางที่ ๓ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและบ้านของนักเรียนที่ส่งเสริมให้โอกาสแก่นักเรียนรักในการฝึกฝนและพัฒนาทักษะด้านการอ่านและเขียนได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

แนวทางที่ ๔ พัฒนาผู้เรียนให้มีโอกาสใช้ภาษา โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ภาษา มีการแข่งขัน ส่งเสริมให้ใช้ภาษาผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ออกแบบ วิธีการเรียน ภาษาด้วยตัวเอง

อภิปรายผล

1. การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย ของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี โดยใช้รูปแบบ CIPPI ผู้ประเมินได้พบข้อมูลที่น่าสนใจจึงนำมาอภิปรายผลใน 3 อับดับต้น ดังนี้

1.1 ผลการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ดำเนินโครงการ และครูผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการ ประเมินว่าโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยเบื้องต้น ตามลำดับ ที่ผลการประเมินเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันปัญหาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคใต้ชายแดน ซึ่งไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงกำหนดนโยบายให้ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องประสานความร่วมมือช่วยกัน แก้ไข พัฒนาอย่างจริงจังและจริงใจ กำหนดให้ผู้ใช้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกต้นสังกัดให้ความสำคัญร่วมกัน พัฒนาศักยภาพด้านภาษาไทย โดยให้ความสำคัญเบื้องต้นกับทักษะการอ่านได้ เขียนได้ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 เพราะการอ่านถือเป็นหัวใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความสำคัญยิ่งต่อการนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้นการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2564 : 5) ดำเนินการขับเคลื่อนพัฒนาภาษาไทยเพื่อความมั่นคง ด้วยการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา และหน่วยอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตัวชี้วัด และสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนงาน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนครูจะต้องคิดอย่างสร้างสรรค์กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร และกิจกรรมเสริมนอกหลักสูตร ตลอดจนบรรยากาศการจัดกิจกรรมที่พร้อมด้วยสื่อ/นวัตกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนเหมาะสมกับวัยและบริบทของนักเรียน ส่วน จารุณี การี (2564 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า 1) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีการนำนวัตกรรมการสอนซ่อมเสริมไปใช้มากที่สุด 2) ด้านนวัตกรรมและวิธีการสอน มีการนำนวัตกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มากที่สุด 3) ด้านนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ มีการนำนวัตกรรมแบบฝึกทักษะไปใช้มากที่สุด 4) ด้านนวัตกรรมเทคนิคการสอน มีการนำนวัตกรรมกิจกรรมเรียนปนเล่นไปใช้มากที่สุด และ 5) ด้านนวัตกรรมรูปแบบการสอน มีการนำนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ไปใช้มากที่สุดเช่นกัน สำหรับ ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ม.ป.ป : 1) ได้รายงานผลนวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรวบรวมผลการดำเนินงานและเผยแพร่ นวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยที่

เป็นเลิศ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการพัฒนาที่ต่อยอดนวัตกรรมให้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และเพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนสามารถนำนวัตกรรมที่มีประโยชน์ไปประยุกต์ใช้ต่อไปในพื้นที่ โดยครูระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความถี่ในการใช้นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านและเขียนภาษาไทยเป็นประจำ (ทุกสัปดาห์) แต่ก็ยังต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรการอบรมเรื่องการผลิต การใช้สื่อ/นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมให้ครูตระหนักและเห็นความสำคัญในการใช้สื่อ/นวัตกรรมมีการช่วยต่อการเรียนรู้อย่างเพลิดเพลินรักในพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนด้วยตนเอง ในขณะที่พิศิษฐ์ เดชรักษา (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 สรุปได้ดังนี้ 1) ผลการประเมินโครงการตามความคิดเห็นของนักเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน พบว่า มีผลการดำเนินงานในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ 1) ด้านสภาวะแวดล้อม 2) ด้านผลผลิต 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านปัจจัยส่วนรังสรรค์ เกื่อนนาดี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะดี เก่ง และมีความสุขของนักเรียน โรงเรียนบ้านไผ่ที่พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการประเมินโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 2 (2548 : 59-60) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 2 ผลการประเมินพบว่า สภาวะแวดล้อมของโครงการมีความสมบูรณ์ชัดเจน ปัจจัยที่จำเป็นของโครงการมีความสมบูรณ์ชัดเจน กระบวนการดำเนินงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน และผลการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการมีความสมบูรณ์ชัดเจน ในระดับมาก ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินซีพี (CIPP MODLE) สรุปผลการประเมิน ด้านความจำเป็นในการดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้รับผิดชอบโครงการเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กเพราะช่วยให้โรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถเลิกล้มลงไปได้ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 ผลการประเมินโครงการด้านกระบวนการ พบว่า ผู้ดำเนินโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการ มีความเห็นว่ากระบวนการดำเนินโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในอันดับที่ 2 ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่ากิจกรรมของโครงการส่งผลให้ผู้บริหาร ครู และผู้ดำเนินโครงการมีความพึงพอใจต่อกระบวนการดำเนินงาน มีความเข้าใจหลักการทักษะการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในยุค 4.0 การสร้างสื่อ/นวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนของครูภาษาไทย ทำให้สามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ด้วยสื่อทำด้วยมือ และสื่อด้วยโปรแกรมประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศผ่านประสบการณ์จริง ส่งผลให้นักเรียนมีความสุข มีความพร้อมกับการเรียนรู้ ซึ่งในกระบวนการของกิจกรรมภายใต้โครงการที่ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ คิดออกแบบสร้างกิจกรรมและสื่อการสอนที่เป็นระดับความยากง่ายและมีความเชื่อมโยงด้วยกระบวนการกลุ่ม มีพี่เลี้ยงให้คำแนะนำโดยเน้นการมีส่วนร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ด้วยกระบวนการดังกล่าวครูสามารถนำ

กระบวนการไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งรูปแบบเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่ม และส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับจรรยา ภาวี (2564 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ในภาพรวมด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านนวัตกรรมวิธีการสอน และด้านนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาวัตกรรมการถูกนำไปใช้มากที่สุดในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีการนำวัตกรรมการสอนซ่อมเสริมไปใช้มากที่สุด 2) ด้านนวัตกรรมวิธีการสอน มีการนำวัตกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มากที่สุด 3) ด้านนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ มีการนำนวัตกรรมแบบฝึกทักษะไปใช้มากที่สุด 4) ด้านนวัตกรรมเทคนิคการสอนมีการนำวัตกรรมการเรียนปนเล่นไปใช้มากที่สุด และ 5) ด้านนวัตกรรมรูปแบบการสอน มีการนำวัตกรรมการจัดการเรียนรูปแบบ CIPPA Model ไปใช้มากที่สุด โดยครูระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความถี่ในการใช้นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านและเขียนภาษาไทยเป็นประจำ (ทุกสัปดาห์) ส่วนการศึกษาปัญหาในการใช้นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูในระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น พบว่า ครูระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบปัญหาการใช้นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านและเขียนภาษาไทยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดหลักสูตรอบรมเรื่องการผลิต/การใช้นวัตกรรม ทั้งนี้เพื่อเพิ่มทักษะการผลิตสื่อวัตกรรมการที่เหมาะสมกับบริบทตามสภาพจริงของครู สร้างบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมต่อการรักในการอ่านและเขียนของนักเรียน ทั้งนี้ พิเศษฐ์ เดชรักษา (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ซึ่งได้มีการเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคมก่อนและหลังการดำเนินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนพบว่า ก่อนดำเนินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม ภาพรวมนักเรียนร้อยละ 53.81 มีนิสัยรักการอ่าน แต่จากหลังจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนผ่านไป พบว่า นักเรียนร้อยละ 78.38 มีนิสัยรักการอ่านที่เพิ่มขึ้นจากก่อนดำเนินตามโครงการร้อยละ 24.57 ดังนั้นทักษะกระบวนการสร้างสื่อ/นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนของครูควรได้รับการที่ส่งเสริมและสำคัญยิ่ง

1.3 ผลการประเมินโครงการฯ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผู้ดำเนินโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการ ประเมินว่าอยู่ในอันดับ 3 ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า บุคลากรมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินโครงการตามบทบาท หน้าที่ ภารกิจ และขั้นตอนการดำเนินงาน / โครงการ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจและมีความพร้อมก่อนเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ เสนอแผนการดำเนินงานและอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมเชิงปฏิบัติการสร้างความรู้ ความเข้าใจหลักการ เทคนิคการสอนในการพัฒนาศักยภาพการสอนด้านทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย ปฏิบัติการกลุ่มในการร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการนำเสนอเป็นต้นเรื่องเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพิ่มความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้มีการสนับสนุน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติทำกิจกรรมภายใต้โครงการมีเพียงพอในดำเนินงานโครงการ พร้อมในการให้บริการปฏิบัติกิจกรรม ด้วยบุคลากร

ที่มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินโครงการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการดำเนินโครงการ ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด ส่งผลให้ครูมีความเพลิดเพลินและมีความสุข ในการปฏิบัติกิจกรรม มีนักวิชาการศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยงอำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษาและ บริการได้ด้วยดี ตลอดจนการให้บริการด้วยการประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องอนันตชัย ทองปาน (2564 : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพ ด้านการอ่าน การเขียน และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้ รูปแบบ CIPPIEST พบว่า ในการส่งเสริมการอ่าน การเขียนและการคิดวิเคราะห์นั้น จะต้องสร้าง กิจกรรม และบรรยากาศ ที่กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจในการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนด้านปัจจัยเบื้องต้น ทั้งด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และที่สำคัญที่สุด ครูต้องพัฒนากระบวนการ ทักษะรวมถึงการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้น กระบวนการคิด ของนักเรียนโดยบูรณาการเพิ่มเติมจากการอ่านและการเขียนที่มีคุณภาพ ซึ่งหาก หน่วยงานทางการศึกษา ต้องการส่งเสริมและยกระดับการอ่าน การเขียนและคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ควรให้ความสำคัญ ปัจจัยเบื้องต้นเพื่อเสริมสร้างในด้านบรรยากาศ และนวัตกรรมที่เหมาะสมต่อ ศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ส่งผลต่อความสนใจของนักเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผล และ การพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของ นักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ตามความเห็น จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มผู้ดำเนินโครงการ และกลุ่มครูผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งสังเคราะห์ ได้ข้อสรุปที่ควรนำมาอภิปราย กล่าวคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องกำหนดเป็นนโยบายระดับการบริหารทั้ง หน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียน โดยทำข้อตกลงการพัฒนาทักษะด้านการอ่านและเขียนของนักเรียน สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัด/อำเภอกับผู้บริหารโรงเรียน อีกทั้งจัดทำข้อตกลงระหว่างผู้บริหาร วิทยาลัยกับครูผู้สอนภาษาไทยและหรือครูที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายที่กำหนด ส่งเสริม ให้ครูได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักภาษาไทยที่ส่งผลต่อการถอดรหัสคิดออกแบบ กิจกรรมการเรียนการสอนและการสร้างสื่อ/นวัตกรรมการสอนที่ส่งผลต่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและ ให้ความสนใจในการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยด้วยตนเอง เรียนรู้พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เป็นเบื้องต้นซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ อีกทั้งมีหลักการและวิธีการสอนที่ต้องคำนึงถึงความพร้อมของ นักเรียนในระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับวรรณิ โสมประยูร (2537 :129 – 130) ได้ให้หลักการ และวิธีการสอนอ่านและเขียน ไว้ดังนี้ 1) ความพร้อมของเด็ก ในการสอนครูจะต้องตรวจและสร้างความพร้อม ทางร่างกายเกี่ยวกับสายตา เช่น การกวาดสายตาจากซ้ายไปขวา ความพร้อมเกี่ยวกับการสังเกต เปรียบเทียบ จำแนก แยกแยะสิ่งของ การรู้จักสิ่งของทั้งของจริงและภาพ การเรียกชื่อสิ่งของต่าง ๆ รวมทั้งครูจะต้องทำให้การอ่านง่ายและสนุกสนานด้วย 2) ความต้องการของเด็ก ครูควรทราบความต้องการ ในการอ่านของเด็กเป็นรายบุคคล ครูผู้สอนอ่านจะต้องรู้และเข้าใจธรรมชาติของเด็กว่าเด็กทุกคน อยากรู้ อยากรู้อยากโต อยากรู้อยากช่วย ครูจะต้องรู้จักการกระตุ้นความต้องการของเด็กให้มาสัมพันธ์กับ การอ่าน โดยชักนำให้อ่านมาก ๆ จะได้มีความรู้มาก เพื่อจะได้นำไปพูดไปแสดงได้ หรือช่วยผู้ใหญ่หา ความรู้จากหนังสือได้ จะเป็นการช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กให้ดีขึ้นไปด้วย 3) ประสบการณ์ของเด็ก เด็กที่มีฐานะทางบ้าน ทางสังคม และทางเศรษฐกิจดี จะทำให้เด็กมีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาก

ตรงกันข้ามเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ดีจะขาดประสบการณ์ในการอ่าน ดังนั้นครูจะต้องสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น นำภาพสถานที่ ภาพพืช ภาพสัตว์ ภาพสิ่งของ ฯลฯ มาให้นักเรียนมีประสบการณ์จะช่วยให้เด็กอ่านอย่างเข้าใจและมีความหมายสำหรับเด็กยิ่งขึ้น และ 4) ความสามารถในการรับรู้ของเด็ก เด็กมีความสามารถในการรับรู้แตกต่างกันตามสติปัญญา ประสบการณ์ และการเรียนรู้ บางคนรับรู้ได้เร็ว จำได้ดี ทำให้มีประสบการณ์มาก มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน จึงจะสามารถแก้ไขปรับปรุง และส่งเสริมให้เด็กสร้างวิธีการรับรู้ได้ดีขึ้น ทั้งนี้ครูผู้สอนควรได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งความรู้ด้านหลักภาษาไทย เทคนิคการสอน การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถประยุกต์ใช้และผลิตสื่อ/นวัตกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน สร้างขวัญและกำลังใจจัดกิจกรรมการแข่งขันนวัตกรรมดีเด่นที่ส่งเสริมทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยขึ้นในโรงเรียน ด้วยบรรยากาศที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้ครูสามารถนำสื่อ/นวัตกรรมที่ร่วมกันผลิตมาใช้ด้วยกัน สามารถนำไปจัดสภาพแวดล้อมร่วมกัน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทย การเล่าเรื่องจากภาพ การคัดลายมือ ด้วยการเปิดชั้นเรียนหรือโรงเรียนให้ผู้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนด้วย พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้ปกครองร่วมพื้นที่เรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านและเขียนได้ด้วยตนเอง ทุกเวลา ทุกสถานที่ ส่งผลต่อการมีนักเรียนที่มีนิสัยรักการอ่านและเขียน ตลอดจนมีการพัฒนาความสามารถด้านการใช้ภาษาไทย สอดคล้องกับบวรวิกรม คูหาภินันท์ (2542 : 30-31) ได้กล่าวถึงความสามารถในการอ่านนั้น ประกอบด้วย 1) อ่านได้ถูกต้องตามตัวสะกดการันต์ อ่านออกเสียงถูกต้องตามหลักการอ่านและการแยกคำ 2) อ่านได้เร็ว 3) เข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว ฉับไว ถูกต้อง 4) จับใจความสำคัญได้ และ 5) มีวิจรรย์ญาณในการอ่าน อ่านแล้วสามารถแยกข้อคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริงได้ ในส่วนทักษะการเขียนนั้น ฐะปะนีย์ นาครทรรพ(2552 : 57) กล่าวว่า การเขียน เป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาฝึกนานกว่าทักษะอื่นๆ เริ่มตั้งแต่การคัดลายมือ การเขียนตัวหนังสือให้ถูกแบบ การสะกดตัวให้ถูกต้อง การถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นตัวหนังสือให้ผู้อื่นอ่านเข้าใจ ตลอดจนการเขียนถ้อยคำ สำนวนให้สละสลวย ได้ประโยชน์ตรงตามจุดประสงค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 เรามุ่งให้นักเรียนเขียนให้ถูกต้องตามแบบแผน ดังนั้นครูควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการฟัง การพูด การคิด การอ่าน และการเขียน ว่าต่างช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกัน ถ้านักเรียนได้ฟังมากอ่านมาก ก็จะมีความรู้ดี สามารถเขียนได้ดีขึ้น และก่อนที่จะเขียนสิ่งใด ถ้าได้พูดแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นก่อน ก็จะช่วยให้เกิดความคิดในการเขียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นทักษะการอ่านหรือเขียนภาษาไทยนั้น องค์ประกอบด้านสภาวะแวดล้อม กระบวนการในการส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนปัจจัยเบื้องต้นในการสนับสนุน มีสำคัญอันดับต้น เพื่อให้เกิดผลผลิตการพัฒนาศักยภาพครูในการส่งเสริมทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนประถมศึกษา อันส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาไทยของนักเรียนดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี โดยใช้รูปแบบ CIPPI พบว่าผู้ดำเนินโครงการ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้เข้าร่วมโครงการ ประเมินสอดคล้องกัน

ในเชิงบวกดีมาก ในประเด็นด้านสภาวะแวดล้อม ส่วนด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านผลผลิตและด้านผลกระทบ ประเมินในระดับดีนั้นชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างประสบการณ์การสอนพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย ผ่านประสบการณ์ตรง/สถานการณ์จริงให้ครูภาษาไทยและกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาด้านการสร้างสื่อ/นวัตกรรมการสอนพัฒนาศักยภาพการสอนด้านทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย ผ่านประสบการณ์ตรง/สถานการณ์จริงให้ครูภาษาไทยทั้ง 2 กิจกรรมของโครงการมีประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา อันส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียน ซึ่งในด้านผลกระทบนั้นครูสามารถสร้างสื่อ/นวัตกรรมทั้งทำด้วยมือ และโปรแกรมประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนขยายผลสู่เพื่อนครูทั้งที่รับผิดชอบรายวิชาการเรียนการสอนภาษาไทย และภาษาอื่น ๆ ในสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองเห็นความสำคัญและพึงพอใจต่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาไทยและการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ของนักเรียน ผู้ประเมินจึงขอเสนอแนะการนำผลการประเมินไปใช้ และประเมินในครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1 สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนทั้งในประเด็นที่เป็นหลักการ และการผลิตสื่อ/นวัตกรรม ตลอดจนเพิ่มทักษะในการใช้นวัตกรรมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างต่อเนื่องแก่ครูในระดับประถมศึกษา อันส่งผลต่อการพัฒนานักเรียน

2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนให้โอกาสนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการสื่อ/นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อสามารถคิดออกแบบเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

บทสรุป

การอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนในระดับประถมศึกษา เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ ที่ต้องฝึกอย่างต่อเนื่องให้มีทักษะ มีความสามารถทางด้านภาษาไทย อันส่งผลทำให้การศึกษาเรียนรู้ให้ก้าวหน้าเท่าที่ควร ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต ดังนั้น ถือเป็นหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนต้องพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนใหม่ ให้สอดคล้องกับกระบวนการศึกษาที่เปลี่ยนไป โดย มุ่งเน้นประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ พร้อมกับคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ครูต้องใฝ่รู้ แสวงหาสาระเนื้อหาใหม่ ๆ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเสริมแรงจูงใจแก่ผู้เรียน รวมทั้งพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศร่วมกับการจัดการศึกษาได้ผสมผสานอีกด้วย

บรรณานุกรม

- เกตุสุรีพร แสงบุญ. (2552). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างจัดกิจกรรมด้วยบทเรียนการ์ตูนและแบบฝึกทักษะ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จารุณี การี. (2564). นวัตกรรมส่งเสริมการอ่านและเขียนภาษาไทยของครูระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. อินฟอร์เมชั่น, ปีที่ 28 ฉบับที่ 2.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การประเมินโครงการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2553). การสอนภาษาไทยพื้นฐานระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เมธีพิปส์.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2552). การสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. สุวีริยาสาส์น.
- พิศิษฐ์ เดชรักษา (2552 : บทคัดย่อ). ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1. ยโสธร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1.
- รังสรรค์ เกื้อนนาคี. (2546). การประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะดี เก่ง และมีความสุขของนักเรียนโรงเรียนบ้านไผ่ ปีการศึกษา 2546. ขอนแก่น : โรงเรียนบ้านไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). วิจัยเชิงคุณภาพการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการประเมิน. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศูนย์ประสานงานแลบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2564). รายงานผลการขับเคลื่อนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี : เอกสารอัดสำเนา. (ม.ป.ท.).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). แนวทางการการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2549). แนวทางการจัดการห้องสมุดโรงเรียนให้มีชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- _____ . (2549). การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินซีป (CIPP MODLE). กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- _____ . (2559). นโยบายปี งบประมาณ พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตร แห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (ม.ป.ป.).
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). การวัดและประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สุนทรภรณ์ ธรรมวิเศษ และเปรมจิต จอกทอง. (2547). การประเมินโครงการรักการอ่านโรงเรียนบ้านหนองจอก (ประชาสამัคคี) อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ. โรงเรียนบ้านหนองจอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2.
- อนันตชัย ทองปาน. (2564). การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพด้านการอ่าน การเขียน และคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้รูปแบบ CIPPIEST. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Stufflebeam, D.L.& Shinkfield, A.J. Systematic aluation. (1990). Boston/Dordrecht/Lancaster: Kluwer-Nijhoff Publishing.